

צ ב ע י מ י ם

מראה כללי

מכסה השמים הכחול כפוי על העיר הנקראת עברית וראשונה, סוגר עליה היסוד היסב, ללא פרצה וללא סדק, והיא, העיר, הותחת, קוצפת, מפרפרת ומנרנת רת, מתפקעת מרתיחה ומקצף, כדוד גדול המלא על גדותיו מרק ירקות מעורר-בבים ומבולבלים בתכלית הבלבול והערבוביה. אבטובוסים כפלחי סלק אדום-מים, פוליסקסי ענלנלים, אטריות אדם ופטריות סוככי-שמש, מתערבלים ומשתלבים, נתקלים ומתפלגים, עולים ויורדים עד טרופ הדעת על גלי הרתיחה היומדי יומית, בתוך אבכי אבק וקיטורי חול, החובטים וסוחטים ומבשלים אותם בעוד בהם רוחם, במלא כוחם, בעל כרחם...

חם!..

ברחוב הוולסטריטי, הקודה לדגלי הגמנסיה העטופה לבנים באחות רחמי ניה, שופכים הסדסורים את מדתם למד ען המולדת מול תרבושי האפנדים המאדימים כברזל מלוהט. מצחצהי הנעלים נלחצים אל הקירות, כנטרפי אניה בתוך ים האור, ופם הצל אשר מתחת לדגלי-הם הולך ונשמט, הולך וכלה... ייקה אומלל מהלך נרעש ונפחד בדאנטה באיש התופת, וראשו עליו במקלחת פרטית; סבל תימני מקבל אמבטיית שמש ומתי-פלל לרחמן הרחום שלא ישלח לו פרנסה

לעת כזאת... עקרת בית פוריה מנלגלת את עגלת תאומיה לשפת הים להצילם מן ההפכה. חברי בית הנבחרים ובית הלורדים אשר בשדרות רוטשילד סוחטים את טפותיו האחרונות של הוויכוח הפוליטי ומחליטים לדון בענין שפעת הקרחונים העתידה להציף את אירופה. אוטו נשפני, חנוק מעייפות ומאסטמה, חורג בשארית כוחותיו אל הנראז' ורק חמיר גויז, בעל הבעת פנים נוחה וסלחני חנית של סטודנט למדעי הרוח, מהלך בשובה ובנחת בצדי הכביש ומתגונן בפני החום לפי שיטת האוטוסוגסטיה, בעיניו לעצמו בלי הרף:

- בתקופת תמוז קרידא לי...
- בתקופת תמוז קרידא לי...
- בתקופת תמוז קרידא לי...

ובכל זאת פוזל גם הוא אל סוכות הגאוזן.

זכרונות...

בזמן שבתו תל אביב הקטנים שחקו עדיין יום יום בחול הזהוב והקשיבו כתי-נוקות נבהלים ליללת התנים בלילות, ידעו כבר תושביהם השלווים פירושה של מלה תוססת זו — גאוזן. לאחר עשרים וחמש שנות חיים השכילה מאוד העיר

תל אביב, נתבגרה ונתחכמה במאוד מאוד. תקופות הנאות והשפל, העליות והנירושים, המהומות והמשפטים, למי דוה פרק מלא וגדוש בהלכות דרך ארץ והויות העולם. כל אחד משמונים האלף המתרוצצים בקרבה, למן הסנדלר הנוהג שלומי ועד לחברי קלוב פא"ן, כל אחד נושא על כתפיו ראש של מיניסטר ועורך דין גם יחד. פיפטי-פיפטי וסטטוס קוו וסעיף כך וכך, וחרם ומוחרם ונישול ושרדיול וישד יודע מה... כל תולדותיה של תל אביב משתבררות ונשקפות מתוך מלים אלו ודומיהן כמתוך מראה רבת נבישים. היא יודעת אותן בעל פה ובעל לב, לשונה נסה בהן ומי בטאה אותן בטרטור עזיו ורבי-קולי, בלי נמנום ופקפוקי-מה, אך בין כולן ועל כור-לן שוצפת בעליזותה הקרירה, ברסיסי ומזומה הצבעוני, בחן קלילותה המנדה, אותה המלה המנענעת מן הגרון והמת-דסקת כדובדבן עסיסי בין הלשון והשיניים (ג — — זוז — — ו — — זוז) אותה המלה שפירושה: חום וצמאון ולגי-מה משיבת נפש וחצי גרוש ופתקא... בעיני רוחי וכמעט בעיני ממש אני רואה תמונה כזאת:

(הסוף בטורים ו' — ח')

צ ב ע י מ י ם

(הסוף מסוד ג')

ילדה מילדות תל אביב, תינוקת בחי-
תוליה. רכה ואדמונית ויפת עינים. אמא
ואבא נצבים על העריסה, עוצרים נשי-
מתם ועיניהם תלויות בשפתי הבת.
הנה. עוד רגע. עוד רגע ותתחיל לדבר.
קול חלחול עמום עולה מנרונה, מתבהר,
מצטלל, מתקרב לשיא הפסגה, לשמחת
השמחות, לצליל המלה הראשונה! היא
תגיד „אבא“, חושב אבא ולבן דוקד
מאושר, היא תגיד „אמא“ חושבת אמא
ועיניה מתמלאות דמעות... והקטנטונת
— הנה היא מפשקת שפתיה, הנה היא
מאמצת שדידי נרונה, מביטה פעם אל
אמא, פעם אל אבא, פעם אל השמש
הלוהטת, החמסינית, וקוראה פתאום
בקול גדול וברוד:

— גזרז!...

הבעה טראגית

הקורא הנבון פחות או יותר יבין מיד
עד כמה נתקע צורך הנזוז במוחותיהם
ולבותיהם של תושבי העיר, אם גם התי-
נוקות מתגעגעים לו כבר על פי תורשה...
ואמנם כדי הסירופים המצוחצחים בכל
צבעי הקשת פורחים בעת בעזות מוצי-
דקת על אפם ועל חמתם של גדולי החמ-
סינים בארץ! פירות חיים ודשנים נשח-

טו, נסחטו, נמצצו עד טיפת מיצם האחי-
דונה, למען הוסיף להם תבליני טעם
והבהובי צבע. עדינותו העסיסית של
תפוח הזהב, חריפות הלימון החדידה,
תמימות ענביו של האפרסק ולהב לב
הענבים, כל הפריחות והלבלובים מירק-
רק פרדסי האביב ועד סערת היין ההומה
בכרמי הבעיר האחרונים, כל זה נכלא,
נתרכז, נתמצה עד תום תמציתו, עד
שודש חמדותו, עד היותו לסירופ שור-
קט בכדים העגולים אשר בסוכות ה„ש-
תים בחצי גרוש“. האדם אשר יצא מיצי-
רות העד, מן השדות והגנים, אל מו-
לדתו הביטונית החדשה, אל הכרך, לקח
עמו בכלי זכוכית אלה, בסירופים ידו-
קים, אדומים וצהובים אלה, מעט מן
הדשן הקדמוני, מהבהובם הידוק של עי-
ני הנחשים, מנהמתו האדומה של האר-
יה, מצוהב הסודאנות המתות מאל הי-
רח, מבושם הענפים החובטים על אחורי
הקופים בדלגם מצמרת לצמרת.

כל זה נתון בחישוקי ניקל מבהיקים,
בין רסיסי מים מתעופפים, בין להקות
זכובים ודבורים, המסתחרדים במהירות
וונטילטורית מסביב לצנורות השפע,
מסביב לטפות הסירופ, מסביב לשפתיה
הצבועות של אשת ה„גוזזניק“, מסתח-
דים וצונחים בשכרון נכנע אל תוך

קערות המלכודת, כשהם מנפנפים בכני-
פיהם נפנופי „שלום“ נצחי לעולם הסו-
דה הבהירה והתוססת.

בתוך הלולה שוצפת זו מצפות הכו-
סות לתורן כבתולות חוורות ונלמודות.
לפתע פתאום הן נחטפות בידו הנורלית
של המוזנ, מתקלחות מלמטה למעלה,
מצטחצחות ומתמרקות, מבלות אל
עמוד הניקל המבריק, מרכינות ראשיהן
לפני ברבת המים ככלות טהורות בשעת
חופתן ומתמלאות בן רגע אושר חי, תו-
סס ומפעפע...

רגע קט הן עוצרות נשימתן, נחנקות
מניל ומצחק, עולות על גדותיהן מרוב
אמונה ושמש, משלחות ברוח את תל-
תלי הקצף הסוערים מעליהן, פוערות פיי-
הן להגיד כי די, כי טוב, כי טוב מאד...
ומתמסרות בשכרון עוור ליד הראשונה
המושטת אליהן. היד מתאגרפת, מתהד-
קת, חופנת את הכוס ללא דחמים, ללא
אהבה, ללא מפלט. לוע אדום-שחור נפער
מאליה, גומע אותה כולה, עד תומה, עד
לבלי השאיר מאומה, והיד הזרה, המל-
כרת, משיבה אותה למקומה — חוורת,
דיקה ומתעלפת...

כך אפשר למצוא את הטרואגיה המו-
דרנית אפילו בנזוז!

ג. אלתרמן